СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 209. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 9-го вересня 1937. VOL. XLV. No. 209. Jersey City, N. J., Thursday, September 9, 1937 THREE CENTS

ПЯТИЙ КОНГРЕС ЛІГИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Понад чотириста української молоді, що прибула з ріжних міст і ріжних кінців Америки (почавши від Лос Енджелес, а скінчивши на Бостоні) і зареєструвала себе учасниками на Пятому Конгресі Ліги Української Молоді Північної Америки, виявило, що ми вже маємо в Америці поважні ряди активних і свідомих українських молодечих сил. Виявилося це при спортових змаганнях, що відбулися в суботу рано, 4. вересня, у змаганнях молодечих хорів у радіовій програмі, як теж у виступах на "Ґрейт Лейкс Експозишен", в українській виставі мод, а далі у нарадах над проблемами загально-української натури і проблемами української молоді в Америці. Наради зачалися в суботу пополудні в готелі Алертон привітом Гаролда Ґ. Бертона, посадника міста, що згадав за ту молодь, що колись полягла в бою над поблизьким озером Ірі та живе в памяті всіх тих, котрих не лякає ніяка небезпека і котрі готові боротися за ідеали. Бо тільки такий є дійсно молодий, не зважаючи на те, скільки йому років. Наради конгресу вів Степан Шумейко, а секретарювали Цецилія Хавлюк і Марія Кос.

Дуже оживлені дискусії.

Доброю стороною конґресу було безперечно те, що молодь мала нагоду свобідно висказувати свої думки і з цеї свободи вона дійсно широко користала. Адв. Іван Панчук, уступаючий предсідник Ліги, виголосив виклад про український націоналістичний рух і його вплив на молодь. Він добачував у цім русі впливи фашистівські й націстичні. На його думку, Орґанізація Державного Відродження України (ОДВУ) є фашистівською орґанізацією. *І в часописі* „Свобода" та в „Обєднанні" є теж слідні впливи гітлерівські і мусолінські. А це є загрозою для розвою української молоді. Підчас дискусії молоді над тим відчитом покликано відпоручника ОДВУ, Евгена Ляховича, для вияснення ідеольоґії українських націоналістів. Покликаний подавав арґументи на доказ, що український націоналізм виріс на чисто українськім ґрунті, є наскрізь своєрідній і не має нічого спільного з націзмом чи фашизмом. Пізніше, при іншій нагоді, коли покликано до слова д-ра Л. Мишугу, цей представляв політичний світогляд часопису „Свобода", в такий спосіб, що він опертий на таких демократичних ідеалах, що заставляють людину менше говорити за демократію, але зате вимагають виказувати свій демократизм у чині, в посвяті для здійснення тих ідеалів і в боротьбі за них. Правдивими виразниками правдивих демократичних ідеалів є для „Свободи" ті, що вміють за ті ідеали боротись, а в потребі й гинути, так, як це є з нашою передовою молоддю у Ріднім Краю. При ухваленні резолюцій адв. Панчук спростовував свій виклад, а Конґрес Ліґи рішив, що висказані ним погляди не є поглядами Ліґи Української Молоді Північної Америки. Степан Шумейко мав реферат на тему публікацій для нашої молоді українською мовою, виказуючи трудноці таких публікацій, як теж вимагаючи від молоді не тільки морального, але й матеріяльного попертя в формі передплати. Іван Романишин говорив про потребу видавання окремого молодечого журналу заходами Ліґи. Підчас дискусії запрошено присутнього на салі гостя, предсідника У. Н. Союзу М. Мурашка, щоби подав інформації про кошти такого молодечого видавництва, що він виконав. Попрошено до слова ред. Марію Ґамбаль, яка теж висказувала свої завваги про молодечі видавництва і про їхню ідеольоґію. Марія Сарабун викликала велике зацікавлення своїм відчитом про працю у молодечих клюбах, про що подала цікавий звіт іще і Марійка Боднар. Живу дискусію ведено теж над відчитом Івана Мукла про спорт як обєднальний чинник. Над усіми згаданими відчитами дискутували десятки з наймолодшої ґенерації молоді й зо старшої, до якої можнаб зачислити адв. Михайла Пізнака, адв. Степана Ярему, проф. Королишина й інших.

Привіти.

На Конгрес Ліґи наспіли ріжні привітні телеграми і письма, а усні привіти зложили: М. Мурашко від У. Н. Союзу, Т. Миник від У. Р. Союзу, В. Душник від Центрального Союзу Українського Студентства (Цесус), адв. Р. Смук від Товариства Українських Професіоналістів.

Пописи Молодечих Хорів.

Атракцією Конгресу були пописи Українського Молодечого Хору з Ню Йорку й околиці, що виступив під проводом Степана Марусевича, й Дітройтського Молодечого Хору, що співав під проводом Ольги Блажовської. Обидва хори були доволі чиеельні й виступили в українсвких строях та з гарною програмою. Підчас їх співу на радіо передано короткі, змістовні інформації про український нарід. Виступали вони теж і на Клівлендській Виставі, де їх слухали тисячі. До пісень додавано пояснення англійською мовою. Хоч обидва хори співали добре, то першенство одержав нюйорський хор, згідно з осудом судді Ґлена Р. Монтґомері, голови музичного департаменту при Клівлендській Виховній Раді.

Танкові пописи.

Разом з хорами виступали на виставі й українські танцюристи з Клівленду під проводом Степана Германа, здобуваючи оплески.

Вистава української ноші.

Новиною, яка викликала широке зацікавлення з боку чужинецької публики, була вистава української ноші, яку влаштовано заходами д-ра і пані Вахно з Торонта (Канада). Виступали українські дівчата з Торонта у ріжних селянських строях з ріжних околиць України. На сцену виходили по дві модельки, з яких одна представляла дійсний селянський стрій, а друга такий стрій у модерному приміненні для щоденного чи балевого вжитку. Все це відбувалося при гарнім освітленні й при акомпаніяменті української музики та з відповідними поясненнями пані Вахно. Кожний показ ноші приймали присутні горячими оплесками. Найбільше оплескували стрій полтавський і гуцульський.

Товариські забави.

Конґрес використано теж для затіснення знайомств між присутньою на нім молоддю. В тій ціли влаштовано спільний обід, забаву в Українськім Народнім Домі, як теж по конґресі спільну вечерю в готелі з промовами, музикою і танцями, на якій був посадник міста і понад 400 гостей.

Новий уряд Ліґи.

В понеділок пополудні закінчено наради Конґресу діловими звітами уступаючого уряду і вибором нового, до якого ввійшли: Іван Романишин, голова; Марія Сарабун і Степан Добридень, заступники голови; Іван Косбин і Милдред Зин, секретарі; Петро Захарчук, касієр; Іван Іванчук, фін. секретар; лава дорадників: Степан Шумейко, Анастасія Олеськів, Степан Ярема, Петро Дутчак і Іван Панчук. Конґрес закінчено означенням міста Пітсбурґу місцем Конґресу Ліґи в 1938 р., а далі ухваленням резолюцій і відспіванням українського національного гимну.

ПОЄДИНОК НА НОВИЙ СПОСІБ.

Шість молодих людей у Силвер Спринґ, Меріленд, посварившися по пяному в одній коршмі, видали собі поєдинок автомобілями. Всіли в два авта та пігнали ними шляхом, поштурхуючи один одного автом. Остаточно один автомобіль поховзнувся по дорозі й віхав у телеграфічний стовп. Два молодці в цьому авті згинули на місці, а третій, що підчас поєдинку спав, вийшов з легкими ранами.

ЧУЖОМОВНІ ВСЕЛЮДНІ ШКОЛИ ТА ДИТЯЧІ САДКИ В ЧСР.

Минулого шкільного року було в ЧСР 6 чужомовних вселюдних шкіл, а це 2 московські з 111, 3 французькі з 362 та 1 англійська з 179 учнями. Чужомовних дитячих садків було в ЧСР 5, а це 1 московська, 3 французькі й 1 англійська. Крім того було 6 жидівських вселюдних шкіл зо 448 учнями.

НОВИЙ ПОВІТРЯНИЙ ВЕЛИКАН.

У Фрідріхсгафені викінчили новий тип німецького 4-моторового літака. Він довгий 26 метрів, розпняті крила є 36 м. завдовжки, висоти 7.7 м., кожний мотор має силу 600 коней. Найбільша швидкість 380 км. на годину. Модель цього літака виставлять на міжнародній летунській виставі в Газі.

НАПАД НА РАТУШЕВУ СТОРОЖУ.

На ратушевій вежі в Тарнові доконано в ночі жахливого злочину. Коли сторож Р. Томашевський скінчив свою службу, до вартівні впали кілька озброєних людей і побили його та покололи на цілому тілі. Коли до вартової кімнати ввійшов другий сторож, П. Ґвоздь, щоби змінити попереднього, напасники кинулися також на нього і так його змасакрували, що він зімлів. Тоді бандити зрабували своїм жертвам 120 зл. і втекли. Обох сторожів у безнадійному стані перевезли до шпиталю. Грабунку доконано в дні, коли сторожі дістали свою платню.

ДВА РОВЕРИСТИ ВРЯТУВАЛИ УЧЕНИЦЮ.

Омелян Зуб з Рогатина й Богдан Ліщак з Потока, їдучи роверами з Черча до Рогатина, минули три 11-літні учениці, що там перебували на ваkaціях. Нараз почули крик дівчат і побачили, як дві учениці тікали через поля. Наколесники вернулися на місце й ствердили, що одна з учениць, Ядвіґа Кольпе зі Стрия, лежить у рові, а 60-літній О. Котовський з Рогатина душить її за горло та намагається зняти з її руки годинник. Оба наколесники силою відірвали від учениці напасника та помогли дівчині прийти до свідомости. Поліція веде слідство в цій справі.

ЛЕМКІВЩИНІ ГРОЗИТЬ ГОЛОД.

Внаслідок цьогорічної посухи населенню Лемківщини (Низький Бескид) грозить голод, бо стан урожаю є дуже лихий. Такого злого стану плодів не занотували тут від кільканацятьох років.

В ҐДИНІ РОЗБИЛОСЯ 39,600 ЯЄЦЬ.

Підчас вантаження в Ґдині скринь з яйцями на корабель „Львуф" зірвався бальок, що впав на скрині. Розбилося 55 скринь з 720 яйцями в кожній, отже разом 39,600 яєць.

ДВА ЗАСТРІЛЕНІ ПІДЧАС ФЕСТИНУ.

У Запитові коло Львова відбувався фестин. Підчас забави Михайло Муц і Прокіп Вовк стрілили з утятих крісів до Івана Головка і М. Петрика, вбиваючи їх на місці. Здається, що тут річ в особистій справі.

ПЕРЕПОЛОХ У ПОЇЗДІ.

Подорожні поїзду, що їхав з Алягабад, в Індії, пережили й наїлися немалого страху з такої причини. Подорожні одного переділу ваґону III. кляси почули якесь стукання до дверей. Один зподорожних підійшов до дверей, міркуючи, що якийсь пасажир не може відчинити дверей, і натиснув клямку. В тій самій хвилині його сусіди почули несамовитий вереск і на порозі побачили леопарда. Хижак спокійно ввійшов до переділу, спокійно приглядаючись. Щойно дальший несамовитий вереск подорожніх вивів хижака з рівноваги. Він швидким рухом шмигнув до вікна, перекинувши двох чоловіків і вискочив з поїзду.

ТЕАТРАЛЬНІ КУРТИНИ ...З ДОЩУ.

З повені нових дотепних винаходів, які використано в останнім часі за кордоном, звертає на себе увагу „дощева куртина". А саме в деяких літніх театриках за кордоном в тім місці над сценою, з якого звичайно спускають куртину, помістили водотягову руру з густими отворами. Коли на сцені настає перерва, тоді відкручують курок, що лучить руру з водотягом, і вода в формі густого дощу починає спадати з рури вділ і творить тим робом густу непроглядну для ока заслону. На ту заслону кидають рефлекторами світло, що заломлюється в краплинах води і грає всіми барвами веселки.

Крім того в гарячий вечір іде від такої „куртини" милий, відсвіжливий холодок.

ЛИСТИ, ЩО ПАХНУТЬ КАВОЮ.

До Англії приходить тепер багато листів, що мають запах кави. Їх висилають бразилійські торговці кавою для реклями. Кожний, хто дістає такий лист, може оцінити чудовий запах кави, дорече точно такий самий, як кави оригінальної. Досвід показав, що цей засіб реклями справді дуже успішний, бо багато людей, заохочених запашними листами, пригадали собі, що можна теж пити для приємности бразилійську каву.

КОНҐРЕС ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ

КЛІВЛЕНД (Огайо).—Наради Пятого Конґресу Українських Професіоналістів відбулися в готелі Алертон у Клівленді 4 і 5 вересня. Голова Товариства, д-р В. Ґалан, на конґрес не прибув. Відкрив його заступник голови, адв. І. Сквір. Головував адв. Роман Смук, а секретарювала адв. Анна Чопик. Присутнім делеґатам, адв. М. Дудун предложив адресар українських професіоналістів у виді книжечки. Зо світів і дискусії виходило, що Товариство не проявило в останнім році відповідної діяльности. І тому наради відбувалися в тім напрямі, щоби були намічені Товариству такі завдання на наступний рік, щоб вони могли бути виконанні. З предложених адв. Сквіром плянів виходило, що є можливости відкриття українського академічного товариства (фратерніті), в якому можнаб удержувати постійно українських студентів. Переведення цеї справи поручено адв. Сквірові, який має дібрати собі до помочі, кого буде потребувати. Рішено щодо цього ще ввійти в порозуміння з тими нашими орґанізаціями, що дають молоді стипендійні допомоги і передано цю справу адв. О. Малицькому. Вирішено теж продовжувати видавання адресаря українських професіоналістів, як теж обговорювано способи, як і кому це виконати. Багато уваги присвячено справі навязання тіснішого звязку між молоддю і професіоналістами, а головно цьому, щоб допомогти українській молоді, що студіює в каледжах. Обговорено потребу видавання заходами Товариства квартальника з науковим підкладом. Та найбільше уваги присвячено справі притягнення українських професіоналістів до Товариства. Рішено орґанізувати філії Товариства по місцях, в яких живе принаймні пять українських професіоналістів. Такі філії поручено орґанізувати отсим делеґатам: адв. Дудунові в Філядельфії, д-рові Кібзеєві в Дітройті, адв. Яціву у Віндзорі, адв. Яреміеві в Торонті, адв. Сквірові в Мекаду й окрузі, адв. Тарнавському в Клівленді, д-рові Канчірові в Шікаґо, адв. М. Пізнакові в Ню Йорку й околиці. До нового уряду Товариства Українських Професіоналістів ввійшли: адв. Роман Смук (Шікаґо), предсідник; адв. Михайло Пізнак (Ню Йорк), заступник предсідника; д-р В. Яремій (Торонто), другий заст. предс.; д-р Павло Канчір (Шікаґо), секретар-скарбник.

НЕ ВІДКРИТО КУЛЬТУРНОГО ГОРОДУ.

КЛІВЛЕНД. — Внаслідок перерви у роботах „Доблю Пі Ей" не можна було викінчити Українського Культурного Городу і тому не було його відкриття, як це було пляновано.

СВЯТО І ЗЇЗД МОЛОДІ В СТЕМФОРДІ.

СТЕМФОРД (Конетикот). — Четвертий конґрес Ліґи Української Католицької Молоді відбувся в Стемфорд, Конн., 4, 5 і 6 вересня в будинку Української Вищої Школи. Були спортові змагання, реферати, концерт і танці. Присутні взяли участь у посвяченні Музею і Бібліотеки, якого доконав еп. К. Богачевський, а яке відбулося в неділю по архиєрейській Службі Божій. На посвяченні було коло 3,000 народу. В неділю пополудні був концерт української орхестри з Філядельфії під проводом проф. Ф. Дубаса. Виступали теж сироти, що є під опікою сс. василіянок у Філядельфії, й відіграли театральну виставу „Марія в храмі". Промовляли о. М. Залітач, впорядчик свята, і панна Ева Піддубчишин, предсідниця Католицької Ліґи. Другу частину концерту виконали Злучені Хори з нюйорської околиці, що виступили під під проводом проф. Олександра Кошиця. Їх виступ був мистецькою атракцією. Як диригент так і співаки збирали рясні й заслужені оплески. Жаль тільки, що саме підчас цеї дійсно гарної частини програми не було стільки публики, скільки повинно було бути. Це мабуть тому, що падав дощ. Вечором у неділю відбувся бенкет, на якім тостмайстром був п. Миронюк з Канади, а промовцями еп. Богачевський, о. Пик і о. Процько. В понеділок відбувалися наради Ліґи, підчас яких виявилося, що Ліґа має поважні довги, а це головно через видавання „Юкраініен Ют Меґезин". Гості й публика не могли прислухуватись до тих нарад, бо їх президія проголосила тайними. До нового уряду вибрано тих самих, що були у минулому році, крім другої заступниці голови. Наступна конвенція відбудеться в 1938 р. в Пітсбурґу на початку серпня.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ НА СХОДІ.

МЕТОЧЕН (Ню Джерзі). — Український День на Сході, який відбувся 6. вересня в парку Деніш Гом Ґров, стягнув поважну скількість народу. Архиєрейську Службу Божу Відправив еп. Богдан Впорядчиком свята був о. І. Гундяк, що був теж тосмайстром на обіді. В концерті взяли участь два хори: з Алентавн під проводом І. Зазворського і з Картерет під проводом Д. Зазворського. На свято прислав привіт ґубернатор стейту Г. Дж. Гофман, а промовляли: еп. Богдан, посадник міста Картерету Дж. В. Миттак, Роман Слободян і о. Й. Филима.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА СТАРОГО РОБІТНИКА

Промовляючи на радіо зприводу Дня Праці, Френсиз Перкинс, секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта, звернула увагу на одно з найпекучіших питань суспільности в Америці, а саме, питання праці старших робітників.

У цій промові секретарка Перкинс передівсім підкреслила загальну поправу стану робітництва в Злучених Державах за останній рік. Зросло за цей час число робітників у фабриках, зросло їх число на фармах, зросла загальна сума робітничої заплати, зросли приходи фармерів. Величину поступу в боротьбі з безробіттям вона характеризувала найкраще, показуючи, що від березня 1933-го року, коли обняв президентуру Рузвелт, число працюючих промислових робітників зросло на 8,800,000 осіб.

На тлі цього образу загальної поправи стану робітництва відбивається тим гірше стан старших робітників. Коли стан загалу робітників поправляється, то стан робітників у віці від 45 до 50 літ угору погіршувався. Цей процес можна було завважити ще й до депресії, бо вже від яких 15 літ фабрики щораз менше приймали на роботу старших людей, одначе підчас депресії це явище пропало з виду серед загального безробіття. Зате, як робітників стали приймати наново до праці, це явище показалося в своїй повній величині. Як стали фабрики відкриватися наново, старших людей відправляли від брам підприємств, а на роботи наймали молодших робітників і робітниць.

Говорила секретарка Перкинс:

„Як багато промислів іще задержує робітників до 60-го року життя, або навіть до 70-го, то загально можна завважити тенденцію обмежити приймання на працю до 45-го, а в деяких випадках навіть до 40-го й 35-го року життя".

Це явище викликує дуже поважну проблему. Як звісно, робітник у 40-вім, чи 45-тім, чи 60-тім, чи 70-тім році життя не лише має особисті потреби, але має ще ріжні зобовязання супроти людей, залежних від нього щодо удержання. Позбавити такого чоловіка праці, значить позбавити хліба і його і тих, що від нього щодо удержання залежні. Якщо таких людей знайдеться велике число, то це грозить поважною небезпекою цілому суспільному устроєві. Федеральний уряд уже дістає величезне число закликів від таких старших робітників і він мусить узятися за якусь розвязку цеї справи. Якщо приватні бизнеси не розвяжуть її, себто якщо вони не будуть приймати старших робітників, то ціла суспільність мусить узятися думати удержувати в якийсь спосіб цих людей.

Як ця справа буде остаточно полагоджена, покищо не видно, одначе суспільність може покищо радіти вже хочби тим, що маємо нарешті уряд, який принаймні є свідомий своїх обовязків супроти цих жертв нерозумного й несправедливого суспільного явища.

КУБАНЬ І КАВКАЗЬКА УКРАЇНА

(Небезпечна політична гра).

Таким чином бачимо, що розселення українських запорозьких козаків та хліборобського населення України на Донщині існувало і було великою частиною природньої кольонізації українського народу на схід і південний схід. Українська природня кольонізація не спинилася тут і все посувалася далі на схід, несучи на ці землі свою національну духову та хліборобську культуру, й національну історію і традиції.

Українське хліборобське населення займає ці вільні землі й обробляє їх своїм плугом від кінця XVII. в., як при першій, так би мовити, українській **„козацькій"** кольонізації так і при другій українській **„селянсько - козацькій".** Це той український козацький елемент, який уже не зачислявся до тамошнього козацького стану.

Треба знати, що російський уряд, бажаючи мати з донських козаків лише залежне від нього охоронне й услужне військо, ще в 1690 р. заборонив їм займатися хліборобством над Доном під загрозою смертної кари (Сватиков). Тому навіть історики Дону визнають велике культурне й господарське значіння заселення українською людністю цих земель (Савелов).

Отже, не зважаючи на те, що донське козацтво й московська влада вживали найріжнородніших заходів для припинення поселення українських хліборобів на Донеччині й Дощині, природній кольонізаційний рух українського народу на північний Кавказ не лише не припинявся, але з кожним дисятиліттям дуже зростав (упродовж 300 літ). Бож через Донщину ведуть іменно два великі переселенські шляхи: через північну Донщину веде шлях з України до південного Сибіру, а через південну — з України на Передкавказзя й до центральної Азії. Український хліборобський елемент з ріжних причин при переселенні залишався по дорозі на Донщині, зпочатку, як хліборби і сільські робітники, а потім поволі пускали коріння, закладали власні господарства й осідали своїми селищами.

Крім того існувало зорганізоване переселення українських козаків - запорожців на Кубань та північно - кавказькі землі в 1792—1793 р., а саме Українського Чорноморського Війська Зопорозького. А в першій половині XIX в. переселено сто тисяч українських козаків (селян) з Полтавщини, Чернігівщини, Харківщини і т. д.

Увесь цей переселенський рух був лише черговим проявом кольонізаційного походу українців для мирного заволодіння тих земель, якими володіла українська держава в прастарі X. і XI. в. та з якої то доби український народ переніс многовікову боротьбу за своє національне буття з чужими варварськими навалами та пануванням чужих гнобителів.

Так український нарід витримав організований натиск на південь, поборов степ і міцно засів на заселених ним північно-кавказьких українських землях.

Тут, на Кубанщині, в роках 1792—1860 організувалося Військо Кубанське (як военно-службова громада). Воно склалося: з Чорноморського Війська (а саме: українських запорозьких козаків, українських козаків з Полтавщини, Чернігівщини та Харківщини), з Хоперського Війська (українські і донські козаки), з Озівського Війська (козаки Задунайської Запорізької Січи), частини катеринославського війська українського та з меншої примішки донських, уральських і терських козаків.

Коло 2/3 Війська Кубанського становили українці. На схід від Війська Кубаського аж до берегів Каспійського моря організувалося Військо Терське, що веде свій початок від XVI. в. і складається з національно ріжнородних елементів. Одначе й до складу цього, порівнюючи невеликого козацького війська, ввійшло досить українського елементу. Відомо також, що західня частина Війська Терського теж складається в значній мірі з українських козаків. Серед некозацького населення Терека, в деяких його частинах, більшість складають теж українці, бо і сюди докотилася в другій половині XIX. в. велика хвиля українських переселенців, що з бігом останніх десятиліть минулого століття і в перших роках XX. століття залили Кубанщину, Чорноморщину, Ставропільщину, значну частину Донщини, Терщини й Астраханщини (в меншій частині) та перекинулась у своїм кольонізаційнім руху за Волгу, в Туркестан, на великі простори Сибіру і дійшла до далекого Амуру й Зеленого Клина, біля Спокійного океану.

Отже, як бачимо, українські землі північного Кавказу, з одного боку, в одній частині належать до споконвічних староукраїнських територій, а в другій є теж старим простором мирної кольонізації українським народом, які він заселив упродовж більше як двох століть та міцно осів збитою етнографічною масою.

Терен цих північно - кавказьких українських земель творить Кубанщина — стара Тмуторокань, одно з бувших удільних князівств старої Київської держави, що вдруге дістало українське населення аж при кінці XVIII. в., коли Катерина II. перегнала сюди останки запорозьких козаків (1792 р.). Потім московська влада безнастанно доповнювала його переселенням українського козацтва і населення з України, в інтересах своєї імперіялістичної політики, з одного боку, щоб їх, яко мога, дальше віддалити від осередка України, а з другого, щоб зробити з них заборолo проти черкеських нападів на тутешнє пограниччя, як „військову прикордонну сторожу", Але далі це причиняється до того, що витворюється сильний природній переселенський рух українського населення з України на північний Кавказ і Кубань, як на землі, що їх мали свої рідні брати, свояки й земляки.

Аж до 60-тих років XIX-го в. поселювано на Кубанщині тільки українців, отже лиш українці туди переважно вимандрували. Вони то творили там українсько - кубанське чорноморське козацтво.

В 1860 р. чисто українських козаків Кубанщини (чорноморців) злучено (з волі московської влади) в одну цілість з лінійними кавказькими козаками, серед котрих була значна примішка московського (з походження) елементу і названо **„Кубанським Козацьким Військом".** Далі московська влада, продовжуючи політику Петра I. і Катерини II., ступнево нищить національний характер українського козацтва на Кубані, як і саму назву „Чорноморського Війська".

Нищать і деякі прикмети давнього січового ладу, що його чорноморці принесли на Кубань, а саме: Військову Раду, виборного кошового отамана та виборну військову старшину, свій суд, свою школу, своє духовенство, самоврядування, свої форми землеволодіння, навіть побут і національні традиції, і заводить — російські.

Для московської імперіялістичної політики та військової охорони кордонів була необхідна організація козацького війська, лише їм вигідна, наскрізь просякнута военно-адміністраційною системою. Вона витворювала з нього спеціяльну військову громаду, якої члени користуються певними становими привілеями, соціяльно - економічного, політично - правного і матеріяльного характеру, при певних зобовязаннях для московської держави і влади.

Такий характер організації козацьких військ у козацьких областях спричинив поділ населення північно - кавказьких земель на „військове" і „невійськове", себто, „військове-козацьке" населення, що входить у склад козацького війська кубанського, донського терського і т. п., та „невійськове", „іногороднe", населення, (це всі селяни й мешканці козацьких областей некозаки, в своїй більшості українці - козаки полтавської, чернігівської, катеринославської, херсонської губ. і т. д.).

„Козацьке" населення, що по скількості не складало ні абсолютної, ні відносної більшости серед населення Північно-Кавказького Краю, відігравало головну ролю в соціяльно - політичному й економічному побуті цього краю аж до большевицької революції.

Від 1868 р. дозволено було також „некозакам" набувати землю на Кубанщині й велика скількість переважно українського хліборобського люду набувала на власність або аренду землю й ставала поволі корінним населенням країни. Поза українцями представників інших націй туди переселилось дуже небагато.

Тубильці, передівсім черкеси (осетини), масово виселилися з Кубанщини — перший раз по кримській війні (1854—1856 р.), другий раз по російсько-турецькій війні (1877 — 1878), а їх землі подаровано чорноморським українським козакам кубанцям.

Українська духова культура, традиція, мова і звичаї панують усюди на Кубанщині в широких народніх масах і заглушують московську цілком, хоч московську мову настирливо плекають та затримують серед русифікаторської інтелігенції (малоросів). Московська мова залишається в масах лише як наслідок московської школи, церкви, адміністрації і війська.

Майже такий самий черен українства творять Ставропільщина й Чорноморщина. Вони входили колись до складу Кубанщини, а згодом їх відокремлено в окремі області (губернії). Але і їх доповнювано та заселювано тимиж самими національними елементами переселенців, що й Кубанщину.

Далі ще є суцільна українська національна територія висунена найдальше на схід та південний схід і займає частину Астраханщини (повіт чорноярківський, царівський і т. д.) й Терщини (повіт пятигорський і т. д.). Цю останню територію заселяють також кіргізи, калмики та горські народи Кавказу й терські козаки, але це є осади та кочовища, до тогож дуже поперериванi українськими кольоніями і рідко заселені.

Ось так представляється сьогодні у світлі науки й документальних даних історія й заселення північно -кавказьких українських земель.

Нині безсумнівно це є територія, органічно звязана з українськими землями, заселена українським народом і творить з Україною одну національно-політичну цілість. **При всіх симпатіях до державної організації чужо-національних козацьких народів українська державна рація ґрянічно противиться неприродним і штучним намаганням творити на живому одно - національному тілі українському штучно побудовані державні організми.** Як бачимо, в теорії, на папері, ці намагання вже нині ведуть до необхідности тенденційно і фальшиво представляти минувшину та сучасний стан справи і ставати на **непочесний і сумнівний шлях** ріжних комбінацій окремих політичних ґруп.

В дійсномуж житті само життя тим скорше перекреслить штучні і видумані (та ще й на еміграції) кордони, якими збираються ще раз ділити єдину Соборну Україну.

Інж. В. Васюк.

(Кінець).

СТРАШНА ТРАҐЕДІЯ.

Дмитро Рудакевич з Ембрідж, Па., делегат на останню конвенцію У. Н. Союзу, вибрався минулої неділі з родиною в гості до свого тестя в Реймі, Па. Їхав своїм автомобілем разом зо своїм шваґром Андрієм Лабаном. Автомобіль ударив підчас їзди до стовпа, внаслідок чого Д. Рудакевич погиб на місці, а його дружина бореться в шпиталі зо смертю. Молодший син покійника має переломані обидві ноги, шваґер має зломану ліву руку, а старший син вийшов з нещастя з меншим ушкодженням. Усі вони є в шпиталі. Покійний Дмитро Рудакевич належав враз з цілою родиною до 16 відділу У. Н. Союзу.

Подав **Михайло Фук**, секр. 276 від.

ПАЛОМНИКИ

(Турецька казка).

Один гаджа (турецький духовник) хотів піти у Меку, щоб до своїх добрих учинків додати й цей, бо був дуже побожний чоловік. Мав дуже нужденного коня, сів на нього та подорожував, аж поки кінь зовсім ізнеміг. Тоді назустріч йому вийшла гієна та сказала:

— Гаджо, куди ти йдеш?

Він сказав: — Я паломничаю, іду в Меку.

А гієна сказала:

— То Бог певно буде з тобою та влекшить тобі дорогу.

— Ах, — відповів гаджа жалісно: — мені здається, що Бог гнівається на мене: кінь Бог гнівається на мене: кінь мені так змаргався та ізнеміг.

Гієна глянула на коня та сказала: — Справді, ізнеможений, та не дивота; він такий миршавий тай зовсім старий. А ти не маєш іншого?

— Не маю, — відповів гаджа.

— То шкода, — сказала гієна — ним не доїдеш у Меку. Краще булоб, щоб ти постарався іншого коня.

— Відкіляж візьму його? — спитав гаджа.

Гієна сказала: — Я тобі порадилаб, колиб ти хотів мене послухати. Найкраще булоб, колиб ми цю конину закололи та зїли. Я тоді повезла би тебе далі, бо я також затужила за Мекою. Зараз ти побачив би, як на мені скоро їдеться.

— Мені здається, що ти хочеш мене ошукати, — сказав гаджа.

Гієна завернула очі до неба та сказала:

— Що ти говориш? Абож то я не маю душі? Ошукати святого чоловіка, який іде у Меку!

Тоді сказав гаджа:

— Та добре, здаюся на тебе.

Гаджа зліз, а гієна роздерла коня. А як він хотів сісти на гієну, щоби далі їхати, вона сказала:

— Підіжди ще хвилинку, я попрощаюся з моїми дітками; а що ми обоє не можемо зїсти всього коня, не будеш мати нічого проти того, коли я дітям на прощання віднесу трохи. Гаджа згодився та розпростер килим на піску, щоби помолитися, звернувши лице до Меки. Колиж оглянувся, гієни вже не було. А він ждав і ждав. Та гієна не приходила; тоді гаджа став битися в груди.

Тоді надійшов шакаль. Він здивувався, як побачив, що гаджа сидить такий сумний, і спитався:

— Гаджо, що сталося?

— Гаджа розповів шаккалеві все та заплакав.

А шакаль сказав:

— Не плач, я приведу тобі гієну назад.

Зібрав сідло, килимок, ховсти, уздечку й остроги, нагайку та відійшов із тим усім. І шматок мяса, який ще гієна оставила, забрав із собою. По дорозі все кидав, одну річ за одною, аж поки не дійшов близько гієнної хати. Поклав килимок, пішов далі до печери та крикнув:

— Дітоньки, прийшов до вас вуйко, шакаль!

Зпочатку не відзивалися, бо гієна дітям була наказала:

— Коли хто прийде по мене, найкраще не відзивайтеся; а коли вже годі, то скажіть, що мене нема дома.

Та коли шакаль далі став кликати:

— Діти, вуйко має щось важне сказати, — діти відповіли:

— Мами нема дома.

Тоді шакаль сказав:

— Ах, ваша бідна мама таки не має щастя! Коли чоловік шукає людей, щоби їм щось добре сказти, не мають щастя дійти до того.

Діти спиталися:

— А що це таке?

Шакаль відповів: — Товста корова лежить серед дороги. Згинула, а я прийшов просити вашу маму, щоб їй показати. А ви кажете, що мами нема! Тож бувайте здорові!

Тоді нараз відізвалася сама гієна:

— Що це? Хто питає за мною?

А шакаль сказав: — Я, шакаль. Там на дорозі лежить дуже товста корва, я відрізав шматок мяса та приніс тобі, а твої діти сказали, що тебе нема.

Гієна сказала: — Далебі, видиш, які нінащо мої діти. Вони все такі. Я спала, а вони дуже добре знали, що хтось може питати за мною. Такі то вони. — І вже відчинила двері та привиталася із шакалем.

— О, добре, що я тебе застав, — сказав шакаль. — Візьми собі це мясо. Що кажеш? Воно мені дуже смакувало, — і подав гієні шматок мяса. Гієна зїла мясо тай каже: — Ходімо!

— Що це, що ти нині так помало йдеш? А то звичайно біжиш так гарно. — На це шакаль відповів:

— Не знаю сам, що зі мною нині, вже всенький день болить мені нога. Мені здається, що я звихнув собі її.

— То зле, — сказала гієна — а скільки буде ще до тієї корови?

Ще гарний шмат дороги.

Гієна промимрила: — То може ще лев прийде, заки ми станемо на місці та все нам забере. Чи справді так дуже болить тебе нога?

— Страшно.

— То знаєш що, сідай на мене, то будемо скоро на місці.

Шакаль сказав: — Ах, який жаль мені! Невже не буду затяжкий для тебе?

— Не будеш, лише вилази, щоб ми не тратили часу, я вже добре зголодніла.

Тоді шакаль сів на гієну.

Як ішли далі, шакаль постогнував і зітхав: — Ой, ой... підіжди хвилиночку... Я назад злізу. Шерсть на твому хребті така тверда.

— Та ні, — сказала гієна — сиди, невжеж це може так боліти?

— Страшно! — сказав шакаль — я мушу злізти, твоя шерсть геть поколе мене.

Тепер знайшлися вони біля килимика й гієна каже:

— Візьми це, простели мені на хребті, то не чутимеш моєї шерсти.

А шакаль каже: „Справді, добре кажеш!" і перекинув килимик через плечі гієні тай знову виліз на неї. Та за хвилину знову крикнув:

— Далебі, я не можу держатися, мушу злізти, мушу злізти...

Тепер доїхали вони до ховстів. — Бідненький, — сказала гієна — візьми ці ховсти, заховстаєш мене й будеш держатися уздечки, то так буде ліпше. Одначе спішися, щоб нам лев не пожер усього, спішися. — Далі доїхали до місця, де лежали остроги. — Диви, які гарні — сказав шакаль. — Це дурниця, — відповіла гієна.

— Та я хотів би їх — сказав шакаль. — Я їх узяв би для дітей, і не піду далі, коли не даси мені їх. — Тоді гієна зупинилася, шакаль узяв остроги, привязав їх собі до ніг і вони поїхали далі.

Тепер доїхали до перехресної дороги й уже видно було з лівого боку місце, де сидів гаджа. Гієна хотіла скрутити направо, та шакаль спитався: „Чому хочеш направо?" „Туди вигідніше," сказала гієна. — „Ні, наліво вигідніше". „Та що з тобою, я краще знаю дорогу, туди ліпше можна їхати". „Одначе звірина лежить там наліво", — відповів шакаль. Гієна хотіла завернути, та шакаль ударив її острогами, що аж голосно скрикнула:

— Ти, паломнику побожний, що також хотів іти у Меку, чи зараз тут завернеш мені наліво? І затям собі: ніхто як Бог!

Тоді гієна побігла, стогнала та плакала, аж поки не доїхали до гаджі. Там шакаль зіскочив і каже:

— Ось тобі, гаджо, твій довжник. Тепер сідай, візьми нагайку та добре вибий, то слухатиме тебе. Правда, ти побожна, а хто як Бог!

Тяжко рішитися.

— Як це може бути, що ваша сестра вічно без цента. Таж вона одідичила гарний маєток по батьку!...

— Спадщину вона на основі заповіту може дістати щойно тоді, як скінчить трицять пять літ життя, а на це вона покищо ніяк не може рішитися...

ДЕЩО ПРО ЖИТТЯ СЕЛЯН НА БОЙКІВЩИНІ

(ВРАЖІННЯ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ З ДОРОГИ).

Будучи кілька днів на Бойківщині, мав я нагоду приглянутися до життя наших бойків зблизька. Мене найбільше зацікавила господарська сторінка і про неї хочу сказати кілька слів.

Те, що я бачив і чув, прямо жахливе. Нашому гірському населенню грозить голод. І про щоб ви не почали говорити з бойком, то все мусите закінчити на спустошенню, яке заподіяла в горах і підгірських околицях цьогорічна весняна посуха. Збір збіжжя і паші на 50—70 відсотків менший від збору в минулому році. Ціла надія гірського населення у зборі картоплі. Але навіть найкращий урожай картоплі та інших осінних ростин небагато поправить жахливу ситуацію.

Правда, мешканці гір і підгірських околиць зимою все купували муку і хліб для себе — цього року однак приходиться їм купувати хліб зараз по жнивах, не згадуючи про те, що не кожний має „купило" (себто гроші).

Спосіб господарювання в горах у нас ще досі не є усталений і ніхто тим не займається; попри мізерну рільну господарку стрінете тут плекання сільсько-господарських тварин, яка в горах ведеться і мусить вестися інакше, як на долах у збіжевих районах. Але і ця, може найважніша ділянка гірського господарства, захитана у своїх основах. Брак паші! Вже сьогодні застановляються наші бойки, що робити, щоб урятувати худобину (в тій справі — згадаю мимоходом — відбулася повітова господарська нарада в Старому Самборі 6. серпня ц. р.). *Продати — нема* купців, а як навіть який знайдеться, то дає будьщо. Паші не можна докупитися. Околіт соломи коштує вже тепер 50—70 сотиків. Що робити?

Покищо починають старші штуки худоби забивати і розпродують мясо між собою. Це більш поплатне, як продаж худоби на торзі. А що буде далі? — питаєте. — Як відповідь бачите тільки безнадійне здвигнення раменами.

А тимчаом кругом по наших горах розпаношується чимраз страшніша нужда. Годі перейти селом, щоб не стрінути кількох прошаків, які просять милостині, просять хліба.

Про вигляд села, про якесь уладження хати, та про гігієнічні умовини життя вже не згадую. Вистарчить для прикладу натякнути, що тримання „маржинки" (худоби) в хаті, це звичайне явище. Кілька дощок збитих, положених побіч себе, це часто ціла обстанова хати, що в день заступає „лаву", а ніччю ліжко. Кожна особа має свою... дошку. Тільки у багатших селян знайдете окрему (від стайні і ін. господ. будинків) хату і сяку-таку хатню обстанову, але таких тут не багато. Треба додати, що 5—10 морговий господар то вже багач. Звичайно селянин тут має найбільше 1—2 морги камінистого ґрунту. і хату для себе і худоби.

Коли в розмові я натякнув, що цього року є сподівана звишка цін збіжжя, то почув я з тієї причини з уст селян страшні нарікання, прямо голос розпуки. Вони не мають збіжжя на продаж, вони мусять його купити і то по значно вищій ціні від загальноринкової. Чому? — спитаєте. — Бо справа закупу й евентуального збуту збіжжя тут ще не наладнана, а жиди, які всевладно опанували гори, тягнуть з нашого бойка останню шкіру. Хтось сказав, що Бойківщину треба булоб переіменувати на „жидівщину", і мав рацію. — Тут не знайдете села, де не булоб кільканацять жидівських родин; часом доходить, що четвертина села це Мойсееві нащадки.

Наша кооперація робить тут щойно свої перші кроки, а ще дуже, дуже багато є до зроблення.

Мимоходом згадаю, що Турчанщина ще досі фактично не має своєї повітової кооперативної централі, через яку кооперативи моглиб закуповувати й евентуально збувати потрібні для села продукти чи товари. Досі цю ролю частинно виконувала філія „Нар. Торговлі" в Турці, а з весною ц. р. цією справою мав занятися Окр. Союз у Самборі, але досі чомусь нічого ще не зроблено. А шкода! Бойки з тієї причини часто висловлюють невдоволення.

Чи є тут будьякий заробіток? Є — якщо це можна назвати заробітком. Є багато праці у лісах при зрубуванню, обрібці та звоженню дерева. Можна дещо заробити при воженню шутру. Однак винагорода за ту працю є дуже нужденна. За перевіз 1 метра дров на віддаль 20—25 км. селянин заробляє з парою коней найбільше 2—3 зл. Трохи більше можна заробити при воженню шутру. Що року багато хлопців і дівчат вибиралося на „доли" на жнива. Але цього року і тут не повелось. Треба було бачити, скільки то насходилося бойків до Самбора, звідки звичайно довколичні селяни кликали їх до себе на жнива, але цього року внаслідок посухи і меншого врожаю селяни радили собі самі, а бойки верталися з нічим голодні додому. Заробітків на місці щораз то менше, еміграція здержана, а населення щораз то більше, і всі страшенно голодують.

Серед такої біди і нужди живе велика частина нашого народу.

Не знаю, чи можна собі уявити гірше життя, від життя наших бойків, лемків, гуцулів. Невжеж нема на це ради, нема виходу? Важко на це відповісти, але всеж таки треба шукати якоїсь розвязки...

Треба повести акцію за раціоналізацію господарки. Головну увагу треба, здається, звернути на годівлю молочної і мясної худоби та плекання лену, пасічництво й городництво (останнє в підгірських околицях). Більше уваги треба присвятити молоді, яка часто тиняється по селі, замісць робити якусь корисну роботу. Молодь треба за всяку ціну спрямовувати на науку, чи то до школи, чи до ремесла. — („Діло").

Андрій Качор.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 27-го серпня б. р. помер у 48-мім році життя **Семеон Рикуник**, член Тов. ім. Івана Франка, від. 266, У. Н. Союзу в Амстердам, Н. Й.. Покійний вступив до Товариства 1923 р. Походив зо села Каспровиці, повіт Заліщики, полишив жену і троє дітей.

В. Й. П.

Василь Михалюк, секр.

ЧАСОПИСИ В ЯПОНІЇ.

В Японії появляється тепер 8,500 ріжного роду часописів. Перший щоденник у Японії, „Йокогама Маінічі Шімбун" появився в 1870 р. „Гіроґана Тіре Шімбун" то був перший ілюстрований тижневик, а появився вперше в 1875 році. Тепер великі часописи в Японії це справжня потуга і деякі з них, як нпр. „Осака Аші" й „Токіо Аші", мають міліонові наклади.

БОЖЕВІЛЛЯ ТА ЯК ЙОГО ЛІКУЮТЬ У СУЧАСНІЙ МЕДИЦИНІ

Коли Закель опублікував кілька років тому свою працю у Віденській Психіятричній Клініці про нову методу лікування схізофренції — найпоширенішої та найстрашнішої форми душевної хвороби, стрінувся він зпочатку з загальним недовірям фахових кол. Та й дійсно, практичний досвід невдачі всіх спроб точно розпізнати таємничу причину схізофренії — розпаду ооообистости, розчарування в усіх досі пропонованих методах її лікування, робили зрозумілим цей скепсіс медичного загалу. Досі ще ніколи не вдалося не тільки що цілком вилікувати хворого на розпад особистости, чи усунути симптони схізофренії, але навіть спинити невблаганий розвій цієї страшної хвороби, що підпадала й підпадає своїм власним загадковим законам. Завдання лікаря - психіятра обмежувалися головним робом до опіки над нездібним до соціяльно - корисної праці й життя поза мурами дому божевільних схізофреніком, часом місяцями задубілому в стереотипній позі, часом у стані несамовитого схвилювання. Гострі припадки хвороби схрещується з тимчасовими ремісіями, але майже завжди залишають за собою тяжку руїну духового скарбу хворого — його інтелекту та його чуття. Типовий кінець схізофренії, це стан повного отупіння, що триває вже до фізичної смерти хворого — інколи багато років і навіть десятиліть. Великий німецький поет часів романтики, Гельдерлін, шведський письменник Стріндберґ, Вінсент ван Ґоґ — славний французький маляр, були між багатьома іншими під кінець їхнього життя хворі на схізофренію.

Типові риси цієї хвороби є одночасно рисами своєрідного так званого схізоїдного характеру, що може проявлятися в ріжнородних осіб, від пересічної людини й навіть ґенія, аж до тяжкого психопата.

Схізоїд є типово замкнутої вдачі; це людина, що вже своєю самітністю, своєю своєрідною ментальністю чи своїми незвичайними звичаями або смаком відріжнюється від свойого довкілля; вона дуже тяжко входить в інтимні звязки з людьми її середовища, на яке вона незалежно від її походження, але соціяльного становища, часом може робити певне враження аристократичної істоти. Навіть тоді, коли схізоїд щиро намагається ввійти в безпосередній і сердечний контакт з людьми в його окруженні й дійсно страждає під тягаром свого осамітнення, ці спроби розвалити високі мури, в яких замкнуто його внутрішнє „я", залишаються майже завжди безплідні. Деякі з великих ґеніїв людськости були типово схізоїдної вдачі (напр. Данте, Леонардо да Вінчі, Рільке, Гоголь). Схізоїдний характер, розуміється, може бути вповні нормальним — хвороба схізофренії починається для психіятра лише тоді, коли під впливом досі ще загадкових процесів в орґанізмі хворого його духова особистість остаточно унезалежнюється від зверхнього світу — холодна замкнутість у собі помалу або раптово переходить в автизм — „духову самовистарчальність", цебто хворий робиться частинно, або зовсім нездібним до нормального відношення до його довкілля.

Це останнє є в уяві хворого менше реальне від його власної фантазії. Цікаво, що схізофренік часто досить добре відчуває, що його примаригалюцинації не існують в обєктивній дійсності (відтіль імя хвороби: схізо-френія — „роздвоєння" розуму), але для нього вони далеко реальніші від найреальніших явищ цієї „обєктивної" дійсности. Хворий „чує" голоси, „бачить" сатану в обличчі лікаря, відчуває всією своєю істотою наближення страшного суду й т. п.

Намагання лікаря психольоґічним впливом усунути ці ідеї й затримати таким робом поступ хвороби, засуджені на невдачу вже через неможливість навязати духовий контакт із схізофреніком.

Навіть з повним ідіотом можна часом наладнати деякі людські зязки, збудити до себе його симпатію, розпізнати його примітивні духові вимоги. Все це майже цілкокм неможливе з хворим на схізофренію, часто незвичайно, інколи навіть понад рівень його середовища інтелектуально розвиненого. Світ його уяв, льоґіка його думок — „не від цього світу".

Щодо причини цієї хвороби, то в науці не бракувало ріжних, часом досить фантастичних теорій, але в останньому часі все більше імовірною робиться гіпотеза Крепеліна, що схізофренія є своєрідним самоотруєнням орґанізму продуктами анормальної виміни речевин. Таким робом божевілля (найменше її найпоширеніша форма) повстає з розладу фізіольоґічних функцій. До цього виводу схиляється на основі власних експериментів і автор цих рядків.

Практично схізофреніка вважали невилікувальним.

Це в деякій мірі науковий парадокс, що Закель, що навіть не дав теоретичного обґрунтування своєї методи лікування цієї хвороби, знайшов чисто експериментально дійсно успішний засіб її поборювати.

Закель впорскує хворому на вхізофренію спершу дрібні, згодом все більші дози інсуліну (гормону підшлункової залози). Під впливом інсуліну зникає з крови виноградний цукор-ґлікоза. При цукровій хворобі (діябету) цим робом осягається зниження до норми засобу цурку в переванта-женій ним крові. Завелика порція інсуліну викликує майже повне зникнення цукру з крови, через що пацієнт впадає в безпритомність. Повстає так званий гипо-ґлікемічний шок, досі в медицині був дуже побоюваний та його старанно оминали. **Якраз ця безпритомність — інсуліновий або гипа - ґлікемічний шок є новим ліком проти схізофренії.** Важне те, що цей стан шоку можна в кожній хвилині перетяти, спорскнувши в кров розчину виноградного цукру-ґлікози. Хворий майже зараз прокидається й симптоми шоку раптово зникають. Тому при умові невпинного надзору, метода Закеля не має небезпеки для життя пацієнта.

Дивна річ, що вже після кількакротного впорскування інсуліну в дозі успіх шоку є в більшості випадків очевидний. Божевільний починає нормально реаґувати на своє довкілля. Час свобідний від припадків триває ще далі недовго, а підкінець припадки зникають зовсім і пацієнт вертається до життя як здорова і здібна до продуктивної праці людина.

Розуміється, маємо досить випадків, коли метода Закеля дає нетривалі успіхи, або зовсім не має ніяких результатів; це останнє особливо часто в випадку застарілої вже кількарічної хвороби, але всеж уже сотки тяжко божевільних, що їх досі вважали за безнадійних — цебто за живих мерців, повернулись до життя й праці, а це безперечно велике досягнення й мабуть найбільше від часів відкриття лікування паралїжу малярією, зробленого Ваґнер-Яуреґом, між іншим у тій же Університетській Психіятричній Клініці в Відні. — („Новий Час")..

Д-р Вол. Панченко-Юревич.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в пятницю, 10-го вересня, в домі Горожан, 847 Н. Френклін вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. Початок в годині 8-мій вечером. — Уряд.

Зізнання свідка.

Комісар поліції веде слідство у справі ґенґстерського нападу на банк.

— Ви, пане, були наочним свідком, прошу мені сказати, чому цей чоловік виглядав вам підозрілий?

— Він пострілив насамперед портіера і касієра, а потім ударив револьвером начального бухгальтера — то це саме виглядало мені підозріле!

У годинникаря.

Пан Флячкевич купив собі годинник, та не є знього вдоволений. Вже раз дав його до направи, та годинник все одно — йде зле.

— Це скандал! — хвилюється пан Флячкевич. — Годинник спізнювався насамперед пів години на добу. Я дав вам його до направи, а тепер він спішить пів години!

— Тож про що йде вам!? — дивується годинникар — таж годинник мусить надробити втрачений час!

У школі.

— Купирніс! Приходиш до школи без течки на книжки? Як ти назвав би жовніра, що на війну вибирається без наплечника!?

— Ґенералом, прошу пана професора!

Добрий вибір.

— Я не знав, котру із двох Кропивчуківних узяти за жінку, вкінці рішився на цю меншу...

— Ти дуже мудро зробив, бо з двох лих усе треба вибирати менше...

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Любов" від. 45, подає до відома своїм членам, що звичайні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня в годині 2 пополудні, в домі Тов. Ам. Горожан, 847 Н. Френклин вул. Просимо членів, щоб зійшлися на час, бо є деякі важніші справи до полагодження. Пригадуємо членам, котрі ще не мають Пропамятної Книги, щоб зголосились на зборах, бо є крайна пора до набуття. — Теодор Малик, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Івана Франка, від. 146, подає до відома всім членам, що збори відбудуться в суботу, 11-го вереня, в годині 7-мій вечером, під ч. 12172 Джоз. Сатрап. Обовязком кождого є прийти на ці збори і привести нових кандидатів на членів. Збори один тиждень скорше як звичайно, тому, що на 18-го вересня Тов. уряджує підприємство. — Іван Підперигора, предс.; Стефан Намяк, секретар.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в годині 7-мій вечером, в У. Н. Домі, 214 Фултон Стріт. Обовязком кождого члена є прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. Контрольна комісія здасть свій звіт з третого кварталу. Будемо принимати нових членів, як також просимо тих, що мають дітей, хай впишуть їх до Союзу. Неприявний член буде караний після ухвали. — Я. Лещак, предс.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Відділ 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня, в годині 2-гій попол., в Укр. Гор. Клюбі 608 В. Лакавана Евеню. Приявність членів є конечна довгуючих членів напоминаємо, щоб постарались вирівнати свої залеглости. — Р. Рубльовський, секр.

ҐРІН ПОНЬТ, БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 11-го вереня, в годині 8-мій ввечір, під ч. 724 Лінард вул. Пригадуємо членам, що на ці збори мають обовязково всі явитися, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости. Також просимо старатись про нових кандидатів. — В. Шимко, предс.; С. Пелехатий, кас.; М. Більський, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. Т. Шевченка, від. 176, повідомляє членів, що збори відбудуться в понеділок, 13-го вересня, точно в год. 7-мій вечером. На ці збори обовязково мають прийти всі члени, бо маємо важні справи до полагодження. Напоминаємо тих членів, котрі неплатять до каси Тов., щобй прийшли на збори і вирівнали місячні вкладки до Союзу, як також старі довги до каси Тов. Члени, котрі не будуть на зборах будуть суспендовані. — Скочипец, предс.; П. Бабяк, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. М. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в годині 8-мій ввечір, в укр правос. галі 675 С. 19-та вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори бо маємо важні справи до полагодження. — Гр. Дорошенко, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 10-го вересня в год. 8-мій ввечір, в домі парохіяльнім. Просимо членів прийти на означений час. — Уряд від.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня, в год. 12-тій вполудне, в салі церковній при Оклей і Райс вул. Є важні справи до вирішення, тому приявність всіх членів є пожадана. — М. Барабаш, предс.; Д. Кузьма, кас.; Т. Шпікула, секр.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в пятницю, 10-го вересня в годині 7-мій ввечір, в гали де звичайно, просимо членів прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На санаторію українських політичних вязнів.

Члениці Червоного Хреста ч. 28 ОДВУ в Джерзі Сиіті, Н. Дж., пішли за покликом **управи Червоного Хреста** в справі складання жертв на купно санаторії для українських вигнанців. з рідної землі і політичних вязнів і на своїх зборах ухвалили виасиґнувати з каси відділу $25. Крім того поодинокі члениці зложили $37, а саме: Юстина Левицька і Стефанія Галичин по $10; Катерина Коблан $5; Явдоха Волошин, Текля Якимчук по $2; Оля Ґречин, Катерина Нечесна, Анна Гузар, Марія Трусевич, Павлина Жуковська, Марія Грабар, Марія Баран, Антонія Кирчів по $1. Разом збірка виносить $62, і цю суму передасться управі Червоного Хреста в „День Української Жінки в Америці", що відбудеться в Ню Йорку 12. вересня 1937 р.

Стефанія Галичин.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Отсим повідомляємо всі Українські Національні Організації й Громади Ню Йорку й околиці, що **дня 7-го листопада 1937 р.** відбудеться **Двайцять-Літний Ювилей,** Відродження Української Держави на східньо-українських землях, получений з Листопадовим Святом.

Тому прохаємо стриматися в цей день зо всякими імпрезами. 209

Центральний Комітет Українських Національних Організацій міста Ню Йорку, Н. Й.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й.! УВАГА!

ВПИСИ ДО РІДНОЇ ШКОЛИ

Українська Школа св. Юра при 7-мій вулиці Н. Й., повідомляє всіх родичів, що мають діти в шкільнім віці, щоби вписали до згаданої школи. — **Вписи відбуваються щодня в Парохіяльнім офісі 22 Е. 7-ма вул.,** — Просимо не спізняти бо наука пічнеться точно **13-го вересня ц. м.** — Учительки Сестри Василіянки. 209

Шкільна Управа.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ШАКАЛІ ВИЮТЬ ВІД ГОД. 11. ДО 1.

Зпоза куліс єгипетських тайн.

Колиж зійдете з сонцем осяяної тереси готелю „Мена-Гавс" у Каірі до гарного невеличкого парку, а потім підете широкою гарною вулицею, здається вам, що ви в Шікаґо, Маямі, Лос Енджелес, лише не в єглпетському Каірі. Каіро вже майже нічого єгипетського не має. Це велитенське місто із широкими бульварами, хмародерами, барами, торговельними домами, що нічим не ріжняться від подібних будинків інших світових міст.

Відкрита тайна пірамід у Ґізеґ.

Чому туристи їдуть до Єгипту? Самособою, щоб побачити славні піраміди. Та хто думає, що новітня Та хто думає, що новітня техніка зупинилася перед святістю королівських гробів, той помиляється. Подорожні їдуть велитенськими автобусами в усіх напрямах. Ба, їдуть і трамваєм. Чи фараони не обернються у гробах?... Ще якесь чудо, що трамвай не доїздить до самих стіп піраміди. Інжиніри побудували останню трамваєву стацію кількасот метрів від сходів першої піраміди, а далі, хоч-не-хоч, треба йти пішки великими купами звалищ, величезними пісковими горбами. Елеґантні египтяни в білих бурнусах провадять верблюдів, на яких хребті сидять туристи, аж то стіп піраміди. Колиж такий погонич верблюда підпровадив уже туриста до самої піраміди, показується, що він знаменито говорить анґлійською, французькою, німецькою, еспанською або портуґальською мовою, а виголошує довгі вчені промови, поки ви не позбудетеся його, давши йому пригорщу пястрів.

Вже на кораблі величезні афіші запрошують вас провести „одну ніч на пустині", послухати як „романтично виють шакалі", поглянув на небо, засіяне зорями, які, здається, так низько, що можна рукою досягнути їх, побачити староєгипетські серпанкові танці і т. п. У готелі пояснюють вам, що коли вибираєтеся на ніч у пустиню, то мусите взяти з собою мішок до спання, добрий револьвер, сильні чоботи та передтим добре виспатися. Готелева управа ще більше розвіє ваш романтичний настрій, бо повідомляє вас, що на місце висилає коци, намети й усякі інші річи. В семій годині вечором відїздите велитнем-автобусом із подорожніми всяких національностей. За чверть години їзди доброю дорогою, обсадженою пальмами, приїздите до передмістя, та вам кажуть, що це „оаза". Вітси вже їдете верблюдом і за годину ви вже серед справжньої пустині. Погоничі верблюдів в одній хвилині побудували намети. Просто на ваших очах виростають цілі міста наметів. Розпалюють ватру, а... готелевий кухар готовить вечерю. На рожні печуть товстого барана. Всі їдять багато, та ба, вже чути, як виють шакалі. В міру, як кінчиться вечеря, рев шакалів стає все голосніший. Мерщій забираєтеся до намету, на приказ начальника погоничів верблюдів гасите світло та поглядаєте на чудове небо, засіяне зорями, які, здається, можете досягти рукою. Це небо, щоправда, одиноке правдиве, нефальшоване в цю „ніч на пустині". Бо так коло одинацятої години шакалі перестають нараз вити. Як каже подорожник Г. Ількарсон, готелевий службовик пізніше зрадив йому, що шакалі роблять це тому, щоб готелеві гості мали спокійну ніч. Бо то освічені, добре виховані шакалі. І їм добре платять. Ількарсон зазнайомився з одним із них: за дня він був золотником, а ніччю за кожну годину „шакалевої служби" діставав по дванацять пястрів....

Шейкова пімста.

Дирекція каірського готелю все має якісь несподіванки для своїх гостей. І ось гості довідуються, що великий шейк Ібрагім бен Салім, грізний арабський деспот вибирається з карною експедицією проти двох египетських майстрів-срібельників, які викрали його красуню. Спеціяльне авто — тут усе полагоджують автами — відвозить цікавих гостей в темну бічну вуличку базарної вулиці, відки всі без черевиків ідуть до старої мошеї (жінки виїмково можуть не скидати черевиків, та загалом коран це заборонює!) Потім ідуть двома темними подвірями, а відси до салі, яка є мабуть під вулицею. Гості займають місця на ґалерії. На салі сидять туземці, курять нарґілі (люльки, яких дим переходить крізь посудину з водою) та попивають чорну каву. Нараз шум — на салю впадає високий, темної краски велитень і грізно вимахує кривою шаблюкою. Зчиняється бійка. Із пояснень „конферансієра", якого тут узяли на всякий випадок, хто ще не зімлів (жінки вже непритомні) — довідуєтеся, що цей темношкірий велитень у цвітистому бурнусі, то ґрізний шейк. Тимчасом на салі йде бійка, падуть арабські і египетські слова. Вкінці присутні деякі втекли, деяких повязали та відвели їх і починається танець щось двацять чотирьох гарних египетських дівчат у фантазійних костюмах. Танцюють, щоби „переблагати ґрізного шейка", як пояснює „конферансієр". Нічого не шкодить, що ті танці схожі радше на паризькі, а египетського або арабського в них майже нічого нема. При кінці танців, до яких приглядався пан „шейк" із імпровізованої трибуни, вискакують кольорові туземці, вяжуть дівчат і відносять їх. Потім виступають ріжні артисти. „Полонені" пописуються киданням ножів, проковтуванням вогню, роблять ріжні штучки. На доказ, що це не є якийсь собі дешевенький жарт, каже шейк своїм „полоненим" кидати на ґалерію ножами і іншими небезпечними предметами. Щойно, як дріжучі зо страху глядачі дали якусь суму грошей „для злагіднення гніву його величности", перестають летіти ножі на ґалерію. Потім розділюють жіночу добичу між полонених і починаються двобої за красуні. При цьому безцеремонно шарпаються, кусають, драпають, бються направду.

Тайни Каіра.

Згаданий Ількарсон каже, що вибрався був сам один до туземних каварень. У бруденній каварні Фаріка Рафова стрінув при столику двох „шейкових полонених". Сварилися по французьки за плату з минулого вечора. Так то Ількарсон довідався, що з „шейковою пімстою" щось не все впорядку. І це можна було здогадуватися, бо в Каірі справді вже небагато правдивого в усіх його тайнах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Василія, від. 87, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня в гали парохіяльній, Елікот Ровд. Є важні справи, тому приявність є конечна. Неприявний член заплатить кари $2.50, а урядник $5.00. — А. Костецький, предс.; Н. Трояновський, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182 повідомляє всіх своїх членів що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, під ч. 45-47 Говп Евеню, Пасейк, Н. Дж. Є важні справи, тому обовязком є кождого члена бути приявним на зборах. — І. Живіцький, предс.; Г. Яськів, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов, Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер 9-го вересня, в год. 8-мій вечером. Просимо всіх членів прийти на час бо є багато справ до порішення. Довгуючі члени зволять вирівнати свою залеглість, бо впротивнім разі будуть суспендовані, щоб опісля не було нарікань. — В. Гурянський, секр.

ФРАНКФОРД, ПА. Тов. Дм. Вітовського, від. 268, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що звичайні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в годині 8-мій вечером, в У. Н. Домі 2171 Вакеліпс вул. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо справи до полагодження. Просимо членів припровадити і вписати в члени нових кандидатів. Також просимо членів вписувати свої діти до Союзу. Напоминаємо довгуючих, щоби вирівнали свої залеглости. — М. Шанайда, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в годині 8-мій ввечір, в гали церковній де звичайно. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо важні справи до вирішення. Довгуючих членів просимо вирівнати свій довг. — І. Король, пред. С. Музика, кас.; Яков Салій, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 325, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в годині 8-мій ввечір, у льокали Укр. Дем. Клюбу, при 186 Бедфорд Евеню. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо багато справ до полагодження. Конечно треба вирівнати свої вкладки, бо впротивнім разі довжні члени будуть суспендовані. Остається тільки 3 місяці в котрих Тов. принимає членів без вступного, тому нові кандидати повинні використати ту нагоду. Також молодіж має надзвичайну оферту, бо тільки за половину вкладки зістає повним членом в Товаристві. Неприявний член буде караний після статуту. — І. Малик, предс.; М. Костів, кас.; П. Малицький, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 11-го вересня, в годині 6-тій вечером в гали парохіяльній при Кліперт. Тому, що маємо дуже важні справи до полагодження, просимо, щоб кожний член прийшов на час в годині 6-тій точно. Просимо членів мати на увазі що нашим народнім обовязком є старатись приєднувати якнайбільше число нових членів до Союзу, тому усі повинні братись до діла і не зволікати. Просимо членів старатись, щоб вкладки були що місяця заплачені. Приявність кождого члена є конечна. — І. Форись, предс.; Ілія Андрусевич, кас.; П. Кізел, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Українська Січ, від. 282, подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 12-го вересня, в У. Н. Домі, в годині 3-тій пополудні. Обовязком кождого члена явитись на час, бо маємо багато важних справ до вирішення. Довгуючі члени зволять вирівнати свої вкладки, щоби не наражувались на суспензу. — І. Пигуляк, предс.; Г. Туркевич, секр. рек.; І. Каменюк, секр фін.; В. Осухівський, касієр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

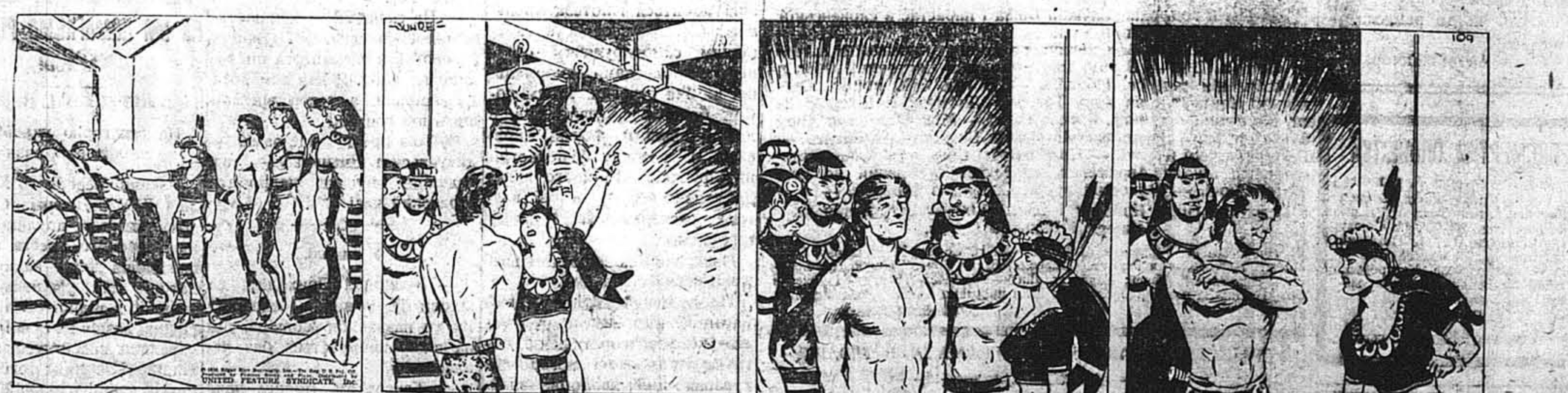

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(109)

Королева йшла все далі й далі. За нею ступав Тарзан, а за Тарзаном громада маянців. Вкінці вона підійшла до величезних камяних дверей і зупинилася перед ними. Обертаючись драматично до своїх підвладних, вона приказала ці двері відчинити. Пять великанів напняли свої мязи, щоб виконати волю королеви. Тарзан дивився на це і думав собі, чи він їх,сам відчинив би.

Маянські дикуни знали, що криється за тими дверми. Тому, коли ці двері відчинилися, їх очі впилилися в Тарзана. Вони хотіли знати, яке враження викличе та сцена, що крилася за дверми. Перед очима Тарзана розкрилася дійсно жахлива картина. Рядом, наче в якійсь пекольній гардеробі, висіли кістяки людей. Між кістяками було одно вільне місце.

Тарзан дивився спокійно на те, але знов не зраджував страху. Залія, щоб тим краще побудити Тарзанову уяву, вказала пальцем на гак, що був порожний. Її ціль була виразна. Вона хотіла вказати Тарзанові, що те місце призначене для нього. Всі покрусі заперли в собі віддих, будучи певними, що аж тепер королева зламає того впертого чоловіка.

Тарзан дивився хвилину на призначений для нього гак і по хвилі заложив руки навхрест та засміявся. „Ви мусите бути великі боягузи, що боятеся смерти, коли думаєте, що тим мене залякаєте. Я не боюся смерти. Я готов на все", сказав він. На Залію найшла скаженина. „То він іще сміє сміятися?" — думала вона собі. „Побачимо"...